

Rozvoj biometanu na třetí pokus

Kristián Titka

ERÚ

V České republice evidujeme ke konci roku 2024 pouhých 10 biometanových stanic, přičemž většina z nich se nechce vzdát titulu „první v Česku“. V současnosti tak máme, vyjma první stanice v Rapotíně, také první zemědělskou nebo první v Jihomoravském kraji. Česká republika tak s nadsázkou vyhlíží svou druhou biometanovou stanici. Vzhledem k poměrně pomalému rozvoji tohoto sektoru není vyloučeno, že se v následujících měsících dále setkáme s několika dalšími prvními projekty. Změnit to má nové schéma podpory pro biometan, které by mělo začít platit od 1. ledna 2026.

S podporou biometanu začala ČR opatrně již v roce 2012, kdy se podpora pro bioplyn vyčištěný na kvalitu zemního plynu objevila v zákoně č. 165/2012 Sb., který nahradil první zákon k podpoře obnovitelných zdrojů č. 180/2005 Sb. Nová legislativa ovšem paradoxně většinu podpor zastavila a tu pro biometan reálně nikdy nenastartovala. V roce 2015 pak biometan další novelou zákona zcela zmizel.

Druhým pokusem o zavedení podpory biometanu je aktuální znění zákona o podporovaných zdrojích energie, který zavedl tzv. zelený bonus na biometan od roku 2022. Ani tato změna se ovšem neobešla bez komplikací, tentokrát v podobě zpožděného souhlasu Evropské komise. V cenovém rozhodnutí se tak výše podpory pro biometan objevila až v prosinci minulého roku, což je při notifikovaném schématu podpory pouze do roku 2025 zcela zásadní zpoždění.

Příští rok bude tedy posledním rokem podpory založené na úředně stanoveném zeleném bonusu, s dobou podpory 20 let a velmi atypickým českým přístupem k povinnému zohledňování hodnoty záruky původu v provozní podpoře. Proti významnějšímu tuzemskému rozvoji biometanu stojí také nedostatečná informovanost, příliš krátká platnost schématu, špatně organizovaný trh s biometanem, téměř nulová poptávka po tuzemském biometanu, ale především pokračující „konkurenční“ podpora elektřiny z bioplynových stanic. Reakcí na tyto nedostatky je návrh nového schématu podpory, který se v současnosti propisuje do novely zákona v rámci tzv. balíčku LEX OZE III. Vyjma samotných pravidel podpory upravuje LEX OZE III také související pravidla pro záruky původu a kritéria udržitelnosti.

Na třetí pokus tedy přichází Česká republika

s ambiciózním a komplexním návrhem podpory pro rozvoj biometanu. Klade si za cíl vytvořit takové prostředí, jež povede k významnějšímu rozvoji této technologie v období let 2026–2030.

Tři aukční pilíře nového schématu

Nové schéma podpory stojí na třech aukcích, které na sebe logicky navazují a doplňují se.

První aukce (případně i jiná forma výběru dle preferencí Ministerstva průmyslu a obchodu) bude mít za úkol vybrat tzv. povinně vykupujícího plynu, který bude zajišťovat garantovaný výkup plynu od výrobců biometanu za ceny navázané na průměrné spotové ceny zemního plynu v daném měsíci. Povinně vykupující bude zároveň přebírat odpovědnost za odchylku v předávacím místě výroby.

Druhá aukce již bude určena pro budoucí provozovatele biometanových stanic, kteří budou v soutěžním nabídkovém řízení předkládat své nabídky na tzv. referenční aukční cenu. Ta by měla reprezentovat minimální cenu, za kterou bude výrobce ochoten dlouhodobě vyrábět biometan a dodávat ho do plynárenské soustavy ČR. Čím nižší bude nabízená referenční cena, tím vyšší je šance na úspěch v aukci a získání rozhodnutí o přidělení práva na podporu na 15 let. Stejně jako v obdobných aukcích na elektřinu z obnovitelných zdrojů, organizovaných u nás i jinde v Evropě, je klíčovým předpokladem pro efektivitu aukce do-

statečný počet „hráčů“ v jednotlivých aukčních výzvách. Očekávat tak lze nejvýše dvě aukční výzvy za rok.

K úspěchu přispívá i postupné zpříšňování podmínek v navazujících aukčních výzvách, které by potenciální investory měly motivovat k včasné aktivitě. Vynuceným

evropským standardem u tohoto typu podpor je rovněž tzv. princip contract for difference (CfD), kdy se podpora poskytuje při nižších tržních cenách oproti referenční ceně, při vyšších cenách je naopak nutné rozdíl oproti referenční ceně vracet zpět operátorovi trhu. Tento princip zajišťuje, že nedochází k tzv. překompensaci, ale zároveň garantuje investorovi dlouhodobý stabilní příjem i v dobách nízkých cen na trhu. Samozřejmostí pro účast v aukci a následnou výplatu podpory bude splnění kritérií udržitelnosti a úspory emisí skleníkových plynů. Výrobce musí rovněž počítat s tím, že v případě využití podpory nebude mít nárok na vydání záruk původu. Vyřešení otázky toho, zda se bude soutěžit fixní referenční cena, nebo bude v čase valorizována, ponechává zákon na samotné konkrétní výzvě, a otevřené jsou tak do budoucna obě možnosti.

Třetí aukce bude v kompetenci operátora trhu (OTE, a. s.). Ten bude v aukcích nabízet záruky původu biometanu, které nabyt od výrobců registrovaných k provozní podpoře (včetně dalších záruk původu dle pravidel podle zákona o podporovaných zdrojích energie). Bude-li totiž výrobce biometanu registrován k provozní podpoře, bude povinen operátorovi trhu vykazovat veškeré potřebné údaje (zejména skladbu vstupních surovin) pro vydání záruky původu energie (což platí i u jiných neprovozních forem podpory). Konkrétně bude muset prokázat splnění kritérií udržitelnosti a dosažené emisní úspory. Ty budou nově součástí sady informací uváděných na zárukách původu biometanu. Pro prokázání udržitelnosti a úspory emisí se předpokládá certifikace výrobce jedním z dobrovolných systémů schválených Evropskou komisí, jako je například ISCC, KZR INiG, SURE a další. Výrobce biometanu registrovaný k provozní podpoře tedy nebude disponovat s certifikáty prokazujícími „zelenost“ jím dodávaného plynu do plynárenské soustavy. Operátor trhu bude rovněž spravovat tzv. vnitrostátní databázi, která bude propojena s tzv. databází unie pro plyná paliva (UDB), a nahradí tak nutnost jednotlivých napojení výrobců biometanu, ale i například provozovatelů plynárenských soustav.

Aukci záruk původu operátorem trhu budou moci využít především obchodníci s plynem dodávající plyn do konečné spotřeby. Díky nim budou moci prokazovat „zelenost“ své dodávky pro plnění povinných kvót v dopravě, do teplárenství (pro potřeby náhrady EU ETS) nebo také pro účely ESG u průmyslových podniků a firem. Takto certifikovaná záruka původu tak bude slučovat environmentální atributy do jednoho certifikátu s pracovním názvem „záruka původu plus“, a výrazně tak omezí možnosti rizika tzv. dvojího započtení. Celý systém je pak navržen tak, aby pečlivě zajišťoval princip hmotnostní bilance (mass balance), neboť bude garantovat, že z plynárenské soustavy nebude odebráno více biometanu, než bylo do soustavy vtlačeno. Z pohledu výrobce je tedy podpora označována jako all inclusive. Výrobce biometanu bude mít zajištěn jak výkup plynu skrze povinně vykupujícího, tak platbu za jeho „zelenost“ přes výplatu aukčního bonusu operátorem trhu a také vykazování na jednom místě. Součet výnosů (příjem

za plyn + aukční bonus) bude vždy zajišťovat výrobcem požadovanou a vysoutěženou referenční aukční cenu. Ve schématu podpory tak riziko kolísání cen plynu i cen zelených certifikátů přechází na stát.

Dvojitá „tržní konkurence“

Byla to především absence harmonizovaných pravidel pro mezinárodní obchod s biometanem a souvisejících pravidel pro toky jednotlivých zelených certifikátů, která značně komplikovala proces přípravy nového schématu. Uklidňující situace a harmonizaci pravidel si členské státy slibují od spuštění UDB, která bude mít za úkol zajistit transparentní evidenci a trasování biometanu v EU. Ovšem i tento komplexní projekt se, zdá se, potýká s příliš ambiciózním harmonogramem a jeho avizované spuštění v listopadu roku 2024 již neočekává téměř nikdo. Potvrzuje to rovněž společná žádost šestnácti členských států o odložení tohoto projektu.

Alternativou k podporovanému schématu zůstává nadále tržní přístup bez zapojení veřejné podpory. V takovém případě výrobce disponuje a nakládá jak s komoditou (plynem), tak se zelenými certifikáty. Je tak na rozdíl od schématu podpory vystaven rizikům kolísání ceny zemního plynu i ceny certifikátů. Výroba biometanu v čistě tržních podmínkách vyžaduje stabilní dlouhodobou poptávku. Ta v tuzemsku ale momentálně chybí a zásadní posun bohužel nepřinese ani balíček LEX OZE III. Biometan tak může končit za hranicemi s vyšší poptávkou.

V praxi je totiž tuzemský biometan momentálně vystaven konkurenci se zahraničním biometanem, ale také s levnějšími obnovitelnými alternativami, které mohou stabilní odbyt biometanu přinejmenším komplikovat. Schéma provozní podpory tak může být v budoucnu dobrou volbou pro výrobce, kteří chtějí minimalizovat tržní rizika. Další rozvoj biometanu tak bude z větší části záviset spíše na dobře připravených a včasné komunikovaných výzvách aukční podpory, které budou dostatečně motivační pro přechod z výroby elektřiny právě na biometan. Vhodně navržené zvýšení poptávky po domácím biometanu pak bude klíčové pro snížení nákladů na podporu a využití benefitů z výroby biometanu ve prospěch ČR.

Ing. Kristián Titka

vystudoval elektrotechnickou fakultu na ČVUT v Praze, obor Ekonomika a řízení v energetice. Od roku 2011 působí na Energetickém regulačním úřadě v oblasti podporovaných zdrojů energie. V roce 2018 byl jmenován ředitelem Odboru podporovaných zdrojů energie v rámci Sekce regulatorních činností a mezinárodní spolupráce. Je odpovědný především za vydávání cenového rozhodnutí, kterým se stanoví provozní podpora pro podporované zdroje energie. Je členem rozkladové komise, která je poradním orgánem Rady ERÚ, a v řadě pracovních skupin se podílí na přípravě legislativy v oblasti energetiky a podporovaných zdrojů energie.